

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ALKOHOL V OSNOVNI ŠOLI

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI:
Živa Teršek in Marina Tepež

MENTORICA:
Danijela Sanja Berložnik, uni. dipl. prof. mat. in teh.

Celje, marec 2014

Osnovna šola Hudinja

ALKOHOL V OSNOVNI ŠOLI

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:

Živa TERŠEK, 8.r

Marina TEPEŽ, 8.r

Mentorica:

Danijela Sanja Berložnik,

uni. dipl. prof. mat. in teh.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2014

KAZALO

POVZETEK	3
1 UVOD	4
1.1 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	4
1.2 HIPOTEZE	4
1.3 OPIS RAZISKOVALNIH METOD.....	5
1.3.1 Delo z viri in literaturo.....	5
1.3.2 Metoda anketiranja.....	5
1.3.3 Obdelava podatkov	5
2 TEORETIČNI DEL NALOGE	6
2.1 Kaj je alkohol?.....	6
2.2 Posledice alkohola	7
2.3 Mladostniki med 13. in 14. letom in alkohol.....	10
2.4 Standardne enote količine alkohola	14
2.5 Zakon o omejevanju porabe alkohola.....	15
3 OSREDNJI DEL NALOGE.....	16
3.1 Rezultati ankete in interpretacija	16
3.3 Diskusija	24
4 ZAKLJUČEK.....	26
5 VIRI IN LITERATURA	27
5.1 Pisni viri.....	27
5.2 Spletni viri	27
5.3 Viri slik	28
6 PRILOGA – anketni vprašalnik	29

POVZETEK

Uživanje alkohola med osnovnošolci postaja čedalje večji problem. Izsledki različnih raziskav kažejo, da starostna meja ob prvem poskusu alkohola pada. Skoraj 90% otrok poskusi alkohol že v osnovni šoli, delež le teh pa se vsako leto še večja. Odločili sva se raziskati to temo na osnovni šoli Hudinja v Celju in na osnovni šoli Nazarje. Ker ti dve osnovni šoli spadata v različni okolji, prva v mestno, druga pa v podeželsko, sva želeli raziskati, če se pojavljajo kakšne razlike med prisotnostjo alkohola med učenci, glede na to kje živijo. V raziskavo sva vključili učence osmega in devetega razreda.

Zanimalo naju je, če so učenci že kdaj zaužili alkohol, kdaj so ga prvič zaužili, katere alkoholne pijače so že poskusili, kateri so razlogi, da mladostniki sploh posežejo po alkoholu, kje se najpogosteje srečajo z alkoholom, kako pridejo do alkohola, ter kakšno je njihovo mnenje o škodljivosti alkohola in ali sploh poznajo posledice alkohola. Osredotočili sva se na razlike, ki so se pojavile med odgovori anketirancev glede na okolje. Pri nekaterih vprašanjih so razlike zelo očitne, pri nekaterih pa manjše. Spoznali sva, da je večina najinih vrstnikov že poskusila alkohol, in da se ne zavedajo popolnoma kakšne so lahko posledice uživanja alkohola.

1 UVOD

1.1 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Obdobje odraščanja je razvojno obdobje, ko skuša posameznik razviti svojo lastno miselnost in opredeliti svoj položaj v svetu. Mladi zato zavračajo vrednote staršev, večja pa se pomen sovrstnikov. Mladostnik pogosto zamenja svoj način oblačenja in vedenja, da bi se bolj prilagodil skupini sovrstnikov. Z udeležbo v socialnih aktivnostih, kot so igra, pogovor, pitje alkohola in kajenje ter zabava, se mladostnik uči prevzemati različne vloge v različnih socialnih situacijah. Na žalost pa pitje alkohola, tudi v majhnih količinah, zelo ogroža odraščanje in razvoj najstnika, slabo pa vpliva tudi na učenje, mišljenje in nasploh na vse kar se dogaja v otrokovem življenju. Mladostnik, ki se vdaja alkoholu, se ni sposoben uspešno spopadati s problemi vsakdanjega življenja. Pri otroku, ki že v osnovni šoli uživa alkohol, se veliko hitreje razvije odvisnost od alkohola, kot pri mladostnikih, ki po alkoholu posežejo kasneje.

Velik problem pa je tudi da je alkohol otrokom lahko dostopen. Ne samo, da ga brez večjih problemov kupijo, dosegljiv jim je tudi doma. Prav tako pa je tudi toleranca do posledic njegovega uživanja zelo visoka.

1.2 HIPOTEZE

Na osnovi lastnega razmišljanja in poznavanja obravnavane teme, sva na začetku raziskovanja postavili naslednje hipoteze:

1. V mestu se več osnovnošolskih otrok srečuje z alkoholom, kot na podeželju.
2. Večina anketirancev poseže po alkoholu zaradi družbe.
3. V mestih imajo učenci več dostopa do alkohola v gostilnah in trgovinah, medtem ko imajo mladostniki iz podeželja največ dostopa do alkohola doma.
4. Večina anketirancev se zaveda, da je alkohol zelo škodljiv.
5. V mestih so mladostniki bolj seznanjeni s posledicami alkohola, kot na podeželju.

1.3 OPIS RAZISKOVALNIH METOD

Pri raziskavi sva uporabili tri različne metode: delo z viri in literaturo, metoda anketiranja in metoda obdelave podatkov.

1.3.1 Delo z viri in literaturo

Na začetku raziskovalnega dela sva preučili vire in literaturo. Na podlagi teorije sva sestavili anketni vprašalnik in osnovali nalogo. Iskali sva literaturo na temo alkohol, odraščanje, mladostniki, odvisnost in podobno.

1.3.2 Metoda anketiranja

Z anketo sva dobili podatke v zvezi s prisotnostjo alkohola med učenci osmega in devetega razreda na osnovni šoli Hudinja in osnovni šoli Nazarje. Anketirali sva 106 učencev osnovne šole Hudinja in 45 učencev osnovne šole Nazarje. Razlika v številu anketiranih učencev na posamezni šoli, je zato, ker je osnovna šola Hudinja mestna šola in ima večji okoliš kot osnovna šola Nazarje, ki jo obiskuje manj učencev. Odgovore sva zato predstavili z odstotki glede na število vseh anketirancev na posamezni šoli. Anketo sestavlja 7 vprašanj, od katerih je 6 zaprtega tipa in eno odprtega tipa.

1.3.3 Obdelava podatkov

Podatke, zbrane z anketnim vprašalnikom, sva pregledali, jih uredili in predstavili z grafi. Rezultate raziskave sva komentirali in jih povezali z zastavljenimi hipotezami.

2 TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1 Kaj je alkohol?

Alkohol je snov, ki vpliva na naše možgane in lahko neugodno spremeni dobro delovanje našega telesa. Alkohol je v vinu, v vseh žganih pijačah, vseh vrstah piva (nekaj malega ga je tudi v "brezalkoholnem" pivu), likerjih, moštu, jabolčniku, tolkovcu, medicini, koktajlih, v raznih, sedaj modnih pijačah z dodatkom alkohola (npr. Bandidos, Radler, ...), nekaj malega ga je tudi v nekaterih bonbonih.¹

Alkohol nastaja v naravi iz sladkorjev. Glive kvasovke uporabljajo energijo molekul sladkorja (ki so v sadju in žitaricah v obliki škroba) za pridobivanje energije za svoje življenje. Pri tem iz sladkorja nastaja etilni alkohol ali kratko etanol. Pri alkoholnem vrenju lahko nastane raztopina alkohola v vodi do največ 15%, ker pri tej koncentraciji alkohola glive kvasovke propadejo. Višje koncentracije alkohola lahko dobimo z destilacijo. Alkohol je eno od najboljših naravnih razkužil, saj v ustreznih koncentracijah uničuje skoraj vsa živa bitja. Zato ga v medicini še vedno uporabljajo kot dobro razkužilo.¹

Alkohol je kemična spojina etilni alkohol ali etanol, ki ima kemično formulo C_2H_5OH . Vedno gre za isto snov, ki deluje na enak način, v pijačah pa je prisotna v različnih deležih (volumskih odstotkih). Jakost alkoholne pijače se izrazi s številom pred besedo "alkohol" ali njeno okrajšavo "alc", ki ji sledi enota % vol. Čim višji je odstotek, tem močnejša je pijača. Pivo v povprečju vsebuje od 4 do 5 % vol. čistega alkohola, vino od 10 do 14% vol., žgane pijače pa od 40 do 50 % vol. Ne smemo prezreti, da se alkohol nahaja tudi v "lahkih" pivih (npr. uni, lahko laško) in v pijačah, ki so mešanice alkohola, limonade ali drugih sladkih pijač. Te pijače vsebujejo 2,5 % vol. alkohola in več. Alkohol v alkoholnih pijačah lahko merimo tudi v enotah. 1 enota alkohola vsebuje približno 10 gramov čistega alkohola. V nekaterih državah imajo že na embalaži alkoholnih pijač označeno, koliko enot alkohola vsebujejo. To

---

¹ Kaj je alkohol? (<http://www.nalijem.si/vprasanja-odgovori-1/kaj-je-alkohol>) 16.11.2013

pivcu olajša primerjavo med količino alkohola, ki jo zaužije in med količino alkohola, ki verjetno še ne predstavlja tveganja za zdravo odraslo osebo.²

Vse alkoholne pijače, kot so pivo, vino in žganje, vsebujejo etilni alkohol ali etanol v različnih količinah. Alkoholne pijače spadajo v Sloveniji v skupino dovoljenih drog in jih najstniki izmed vseh drog najpogosteje uporabljajo za spreminjanje zavesti.³

Slika 1: Različne vrste alkohola

2.2 Posledice alkohola

Alkohol spada med droge, ki povzročajo največjo fizično in psihično odvisnost. Redno uživanje alkohola privede do pojava, ki se imenuje alkoholizem. Z osebami povezanimi z

---

² Kaj je alkohol? (<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2001.htm>)
7.12.2013

³ Dogša, I. in Schmidt, I., Droge? Ne, hvala!, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1997.

alkoholizmom, katere se napoti na zdravljenje odvisnosti, se ukvarja psihiater in psihiatrija. Potrebno je dolgoročno mentalno zdravljenje in ustrezno nudenje pomoči njegovi družini in drugim bližnjim. Rezultat alkoholizma v družini je ponavadi psihološko in fizično nasilje, kjer so v največji meri prizadeti otroci.⁴

Alkohol ima na človeka kratkotrajne in dolgotrajne učinke oziroma posledice. Posledice se kažejo na posamezniku, na njegovih bližnjih, na širši okolici in na celotni družbi. Pri posamezniku so posledice na njegovem telesu, duševnosti in duhovnosti. Posledice so na odnosih v družini, v delovnem okolju in širše. Alkohol je povezan s samomorilnostjo, nasiljem (telesnim, duševnim in spolnem), razvezami, nezgodami doma, na delu in v prometu, z nižjo produktivnostjo, brezposelnostjo, pogostejšim bolniškim stažem in odsotnostjo z dela, višjo invalidnostjo, prezgodnjo umrljivostjo, nižjim družbenim prihodkom.

Trenutni učinki delovanja so odvisni od količine popitega alkohola, starosti, telesne teže, prehrane, psihičnega razpoloženja in hitrosti pitja. V majhnih količinah alkohol povzroča sproščenost. Preveč alkohola pa povzroča pijanost. Znaki pijanosti so predvsem težave pri govorjenju, premikanju, hoji, spominu, neustrezno presojanje, slabost v želodcu, bruhanje, koma in nezavestno stanje. Možni kratkotrajni učinki alkohola na posameznika so tudi: zastrupitev z alkoholom, motnje srčnega ritma, vnetje trebušne slinavke, vnetje želodca, motnje razpoloženja, motnje ravnotežja, motnje v presojanju, motnje v koordinaciji, motnje v spominu, motnje spanja, motnje v spolnosti, nekritičnost, nasilnost, samomorilnost.

Dolgotrajni učinki alkohola so: pomanjkanje vitaminov, kožni problemi, izguba mišične mase, impotenca, poškodbe želodca in črevesja, čiri, pogoste infekcije, srčne in krvne motnje, visoka možnost raka, bolezni pljuč, poškodbe možganov. Dolgotrajni učinki se lahko kažejo skoraj na vseh organskih sistemih v telesu:

- **možgani:** atrofija ("zmanjšanje") možganov, motnje spomina, zmanjšanje miselnih sposobnosti, motnje spanja, motnje koncentracije, depresija, anksioznost, samomorilnost, blodnjavost, delirij, božjast, demenca, možganska kap, zasvojenost oz. alkoholizem,
- **živčevje po telesu:** vnetja in okvare živcev (polinevropatija),

---

⁴ Alkoholizem (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Alkoholizem>) 7.12.2013

- **prebavila:** kronično vnetje požiralnika in/ali želodca, rana na želodcu, zamaščenje jeter, vnetje jeter, ciroza jeter, vnetje trebušne slinavke, žolčni kamni,
- **srce in žilni sistem:** popuščanje srca, nenadna srčna smrt, motnje ritma srca, obolenje srčnega žilja, povišan krvi tlak, okvare možganskega ožilja z možgansko kapjo,
- **koža:** pogostejše bakterijske in glivične okužbe, poslabšanje luskavice in ekcemov, razširitev drobnih žilic v podkožju (rdečica obraza),
- **spolni organi in izločala:** motnje v spolnosti, zmanjšanje plodnosti,
- **rakaste bolezni:** požiralnik, želodec, ustna votlina, debelo črevo, jetra, dojka,
- **druge bolezni:** slabokrvnost, motnje v strjevanju krvi, motnje presnova sladkorja, napadi putike, motnje v ravnovesju vitaminov, zmanjšana odpornost za okužbe, osteoporoza, okvare mišic,
- **nosečnost in dojenje:** okvare ploda v maternici in dojenčka lahko nastanejo že pri najmanjših količinah alkohola, ki ga pije mati.⁵

Slika 2: Posledice alkohola

Največ problemov, ki jih zaradi alkohola utrpi sleherna družba, je povzročenih s priložnostnim opijanem in pijanostjo.

Alkohol negativno vpliva na usklajevanje telesnih gibov in podaljšuje reakcijski čas, zato je pri opitih osebah večja verjetnost, da bodo udeležene v različnih nezgodah (prometnih,

---

⁵ Vpliv alkohola na človeka (<http://www.nalijem.si/o-alkoholu/vpliv-alkohola-na-cloveka>)
22.1.2014

delovnih ali drugih). Opite osebe pogosteje utrpijo telesne poškodbe in opekline v požaru, bolj pogosto tudi utonejo.

Alkohol ovira razumno razmišljanje in odločanje, zato opite osebe storijo dejanja, ki jih trezne ne bi. Opitost (zastrupitev z alkoholom) je zato povezana s kršitvami zakonov, kaznivimi dejanji, nasiljem, posilstvi, neželenimi spolnimi izkušnjami, nezaščitenimi spolnimi odnosi in tveganjem za nenačrtovano nosečnost, spolno prenosljivimi boleznimi, okužbo z virusom HIV... ter zlorabo otrok.

Velike količine alkohola, ki jih posameznik popije ob eni pivski priložnosti, obremenijo jetra in telesne organe. Ker alkohol pospešuje izločanje vode iz telesa, pitje lahko pripelje do izsušitve. To pa je eden od razlogov, da imajo ljudje t. i. mačka, potem ko so popili preveč. Zaporedno pitje alkoholnih pijač vodi do zastрупitve z alkoholom, bruhanja (z nevarnostjo zadušitve), izgube zavesti, odpovedi refleksov, prenehanja dihanja in smrti.⁶

Ljudje, ki pijejo večje količine alkohola v daljšem časovnem obdobju, na več načinov škodujejo svojemu zdravju. Alkohol najbolj poškoduje jetra, kjer se razvije bolezen, ki jo imenujemo ciroza. Ciroza je pogost vzrok smrti pri težkih in dolgotrajnih pivcih. Pri najstnikih pa se lahko pojavi že pri 15 do 20 mesecih intenzivnega pitja alkohola. Težki pivci pogosteje od drugih ljudi obolevajo za boleznimi srca ali imajo srčne infarkte. Večje je tudi tveganje za želodčnega raka ali raka ustne votline. Preveč alkohola tudi močno ogroža delovanje možganov, zaradi česar prihaja do paralize (ohromitve) govornih težav in duševne bolezni.⁷

2.3 Mladostniki med 13. in 14. letom in alkohol

Mladostniki se začno v puberteti zavedati samih sebe, iščejo samostojno in svoje pravo mesto na svetu. To je človekovo drugo rojstvo, ki je burno, polne negotovosti, notranjih stisk in

---

⁶ Splošno o alkoholu

(<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2004.htm>) 7.12.2013

⁷ Dogša, I. in Schmidt, I., Droge? Ne, hvala!, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1997.

sporov z okolico. Mladostnik se srečuje z življenjem, ki je veliko odgovornejše, kot ga je poznal v otroški dobi. Navezuje prve osebne stike z drugimi, zlasti z nasprotnim spolom, ki so spet vse drugače zahtevni, kot si jih predstavlja v svojem sanjskem svetu. V zgodnji puberteti se začne starševski vpliv zmanjševati. To obdobje je nekakšno novo rojstvo. Otroci želijo pretrgati s preteklostjo in si ustvarjajo novo identiteto. Prav tako se želijo posloviti tudi od ustaljenih načinov ukrepanja in vzorov obnašanja. Kljub temu se bodo zdaj njihove odločitve opirale na nove informacije in nanje bodo vplivali novi cilji. Mladostniki teh let že dojemajo abstraktno in se tudi začnejo ukvarjati s svojo prihodnostjo. Pogosto imajo skeptično mnenje o samem sebi, dvomijo o ustreznosti svojega obnašanja, o tem, ali pravilno rastejo in se spreminjajo. Poleg teh težav se pogosto dolgočasijo in si ne najdejo zaposlitve. Marsikdo pa ima težave tudi v šoli in doma. Veliko mladih začne uživati droge in alkohol, preden zapustijo osnovno šolo. Pitje mladih je zelo trd oreh, ki skrbi mnogo staršev pa tudi marsikatero družbeno skupnost in državo po svetu. Četudi mladi pijejo le zmerno ali se opijejo le tu in tam in do tridesetega leta na postanejo alkoholiki, še ni treba, da bi bili brezskrbni: mnogi med njimi bodo postali "navadni" alkoholiki srednjih let. Najbolj se tega zavedajo zdravljeni alkoholiki, ki so sami tako začeli. Pitje in občasno opijanje lahko pripelje mlade ljudi kaj hitro v alkoholizem.

Ker je pitja pri mladih povsod na svetu vse več, se tudi čedalje bolj srečujemo z mladimi alkoholiki. Pri mladostnikih alkohol verjetno najbolj zmaliči vedenje. Odvrne jih od dela in usmeri v pohajkovanje in lenobo. Pri nekaterih pa je pitje sopotnik hujših stranpoti. Tako med mladostnimi prestopniki pitje alkoholnih pijač ni le zelo razširjeno, ampak jim pomeni nekakšno simbolično vrednoto.⁸

Mladi po navadi pijejo alkohol kot npr. za zabavo, sproščenost, prijateljsko počutje, da se počutijo bolj odraslega, večjo pripravljenost za druženje in sklepanje novih poznanstev ter pozabo vseh težav. Zavedajo pa se tudi negativnih posledic za zdravje, slabosti, mačka ali nekontroliranega početja, vendar jih to ne odvrne od pitja. Mnogim se dozdeva, da kadar pijejo alkoholno pijačo mislijo da so bolj zabavni, dosti ljudem pa se zdijo opiti ljudje prav neprijetni in se jih celo bojijo. Mladi imajo zelo strpen odnos do tistih, ki uživajo alkohol. Niti

---

⁸ Dogša, I. in Schmidt, I., Droge? Ne, hvala!, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1997.

ne zaznajo, da je s človekom, ki zaužije precejšnje količine alkohola, kaj narobe ali da morda rabi pomoč, zdravljenje. Velik del mladih tudi misli, da ljudje, ki popijejo več alkoholnih pijač vsak dan, ne ogrožajo svojega zdravja. Mladi lahko postanejo odvisni od alkohola veliko prej kot odrasli, saj imajo manjšo telesno težo. Otroci alkoholikov hitreje postanejo zasvojeni z alkoholom, saj je to tudi dedno. To pa je odvisno tudi, kako v družini pojasnijo posledice uživanja alkohola. Mladi se počutijo bolj odrasle ob uživanju alkohola in so bolj samozavestni, ne vedo pa, da je to v bistvu odraz nemoči in šibkosti.⁹

Ni isto, če pije alkoholne pijače odrasel in zrel človek, ali če jih pije mlad človek, ki se še ni samostojno zakoreninil, ali pa, če jih pije celo otrok. Otroci in mladostniki so bolj dovzetni za škodljive učinke alkohola kot odrasli. Njihovo telo in duševnost se razvijata, alkohol pa ta razvoj moti in ga upočasni. Alkohol okvari sposobnost učenja, pomnjenja in logičnega razmišljanja. Oseba, ki je pod vplivom alkohola, snov teže razume in si jo težje zapomni. Dodaten vpliv na učenje je bolj posreden, saj osebe, ki pogosto uživajo alkohol, nimajo volje do učenja. Tako se učijo manj časa, pri učenju pa so manj učinkovite. To vodi do težav v šoli in ovira nadaljnje izobraževanje. Alkohol tudi zmanjšuje motiviranost mladih ljudi za načrtovanje in doseganje življenjskih ciljev. Mlada oseba, ki se predaja alkoholni omami, se ne nauči spopadati se s problemi in jih uspešno reševati.¹⁰

Mladostniško pitje alkohola lahko vodi do:

- nezgod (prometnih, padcev, utopitev, požarov, zastrupitev z alkoholom), škode na zdravju in smrti;
- nesoglasij s starši, učitelji, prijatelji;
- izključenosti in osamljenosti;
- kršitev zakonov;
- nasilja, posilstev in drugih kaznivih dejanj (kot žrtve ali povzročitelji);
- neželenih spolnih izkušenj, nezaščitenih spolnih odnosov in tveganja za nenačrtovano nosečnost, spolno prenosljivih bolezni, okužbo z virusom HIV itd.;
- razvoja odvisnosti od alkohola in drugih drog.

---

⁹ Može, A., Odvisnost od alkohola, Idrija: Založba Bogataj, 2002.

¹⁰ Čebašek-Travnik, Z. in drugi, Alkohol? Čim manj tem bolje, otroci in mladostniki pa sploh ne, Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, 1999.

Rezultati raziskav kažejo, da se pri otrocih, ki pričnejo piti alkohol pred 15. letom starosti, štirikrat pogosteje razvije odvisnost kot pri osebah, ki so pričele piti po 20. letu starosti. Zato je pitje, celo majhnih količin alkohola, ki so še varne za odrasle, resna grožnja razvoju, odraščanju in življenju otrok. Otrokov zdrav razvoj pa ogroža tudi odraščanje v družini, v kateri odrasli čezmerno pijejo alkoholne pijače. Starši in odrasli so tisti, ki učijo otroke z besedami in dejanji.¹¹

Ni težko prepoznati mladostnika, ki je pod vplivom alkohola, saj z videzom in vedenjem opozarja, da je drugačen kot običajno. Če se mu dovolj približamo, lahko v izdihnem zraku zaznamo vonj po alkoholu. Takšen mladostnik je neroden, nemiren, se trese, zapleta se mu jezik, kaže hitre spremembe v razpoloženju, izgublja nadzor nad svojim vedenjem. Končno lahko obleži in postane nezavesten. Mladostnika je potrebno peljati k zdravniku tudi v primeru lažje opitosti.¹²

Slika 3: Alkohol med mladimi

---

¹¹ Splošno o alkoholu

(<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2006.htm>) 12.1.2014

¹² Čebašek-Travnik, Z. in drugi, Alkohol? Čim manj tem bolje, otroci in mladostniki pa sploh ne, Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, 1999.

Na evropskem mladinskem portalu je bilo objavljeno poročilo EU o mladih in pitju alkohola.¹³ Iz poročila je razvidno da se mladi poleg različnih socialnih faktorjev odločajo za pitje alkohola na podlagi osebnih prepričanj in ciljev, kot tudi družinskega in družbenega okolja. Alkohol lahko omogoča tudi spoznavanje novih prijateljev in vpliva na imidž med vrstniki. Na splošno so mladi Evropejci prvič pod vplivom alkohola pri starosti 13 do 14 let. V večini držav je bilo več kot 80 % mladih, starih od 17 do 18 let, v zadnjih 12 mesecih vsaj enkrat pod vplivom alkohola. Najvišji delež je bil na Danskem in Češkem, najnižji pa na Portugalskem, v Avstriji, Grčiji in Veliki Britaniji.

2.4 Standardne enote količine alkohola

Smrtna doza alkohola znaša okoli 250-1000 gramov za odraslega (70-75 kg) oz. 100-200 gramov za otroka. Enota količine alkohola je 10 g, kar je približno 0,3 dcl žganja, 1 dcl vina, 2,5 dcl piva ali mošta. Zgornja meja manj škodljivega pitja je 14 meric na teden za moške in 7 meric za ženske ali starejše od 65 let. 2-3 dni ne smejo piti alkohola, ne smejo piti na prazen želodec, človek mora biti odrasel, ne sme voziti ali jemati zdravil, ne sme imeti posebnih bolezni ali povišane temperature.¹⁴

Slika 4: Standardne enote količine alkohola

¹³ Evropski mladinski portal (http://europa.eu/youth/si/article/poro%C4%8Dilo-eu-o-mladih-mladi-zdravje_sl) 12.2.2014

¹⁴ Hudolin, V., Alkoholizem, Ljubljana: Republiški odbor RK Slovenije, 1969.

2.5 Zakon o omejevanju porabe alkohola

Alkoholne pijače se ne smejo prodajati nepolnoletnim osebam in osebam, ki že kažejo znake opitosti. Prepovedana je prodaja alkoholnih pijač, tam kjer se nudi zdravstvena pomoč in v vzgojno-izobraževalnih centrih in tudi med delovnim časom na delavnih mestih. Po tem zakonu se naj nebi prodajalo alkohola do 7. ure zjutraj in po 21. uri, ponekod pa je prepovedana prodaja žganih pijač do 10. ure. Trgovine ali lokali, ki prodajajo alkohol morajo imeti vsaj 2 različni vrsti brezalkoholnih pijač, ki sta cenejši ali staneta isto kot najcenejša alkoholna pijača.¹⁵

---

¹⁵ Uradni list (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200315&stevilka=589>) 11.12.2013

3 OSREDNJI DEL NALOGE

3.1 Rezultati ankete in interpretacija

Vsi rezultati temeljijo na podlagi odgovorov, ki sva jih dobili s pomočjo anketnega vprašalnika.

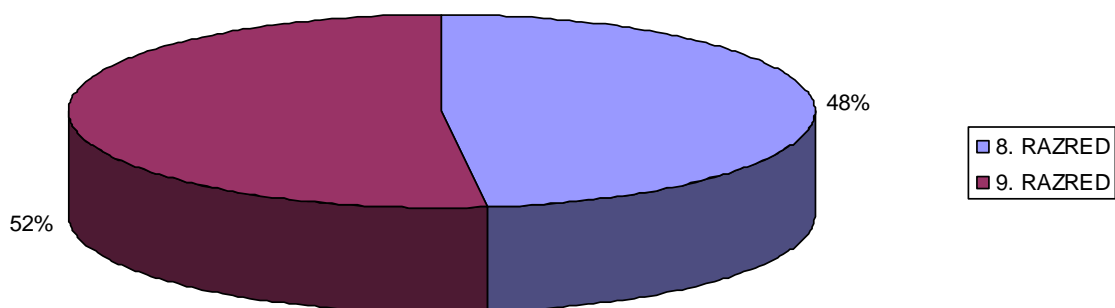
1. vprašanje: V katero okolje bi uvrstil/a šolo katero obiskuješ?

V raziskavi je sodelovalo 106 učencev 8. in 9. razreda, ki obiskujejo osnovno šolo Hudinja, katere okolje je mestno ter 45 učencev, prav tako 8. in 9. razreda, iz osnovne šole Nazarje, ki pa spada v podeželsko okolje.

Tabela 1: Število anketiranih učencev posameznega razreda iz OŠ Hudinja

RAZRED	ŠTEVILO UČENCEV	ODSTOTEK V %
8. RAZRED	51	48
9. RAZRED	55	52
SKUPAJ	106	100

MESTNO OKOLJE

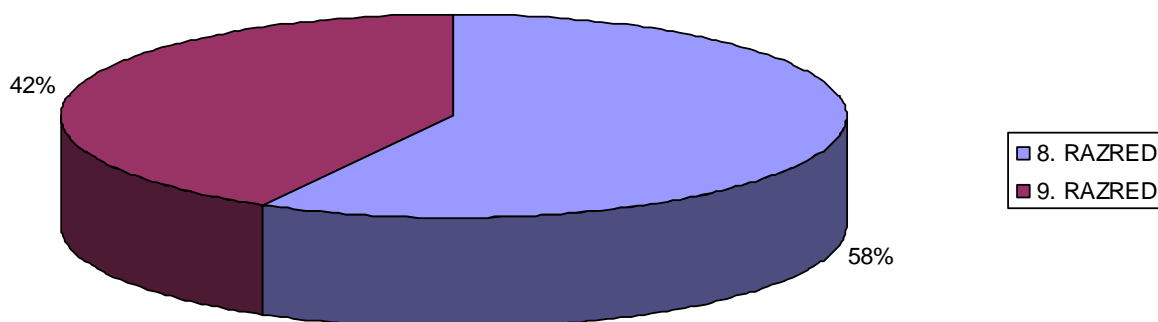
Graf 1: Delež anketiranih učencev posameznega razreda iz OŠ Hudinja

Iz osnovne šole Hudinja je na vprašanja ankete odgovarjalo 51 učencev 8. razreda (48%) in 55 učencev 9. razreda (52%).

Tabela 2: Število anketiranih učencev posameznega razreda iz OŠ Nazarje

RAZRED	ŠTEVILO UČENCEV	ODSTOTEK V %
8. RAZRED	26	58
9. RAZRED	19	42
SKUPAJ	45	100

PODEŽELSKO OKOLJE

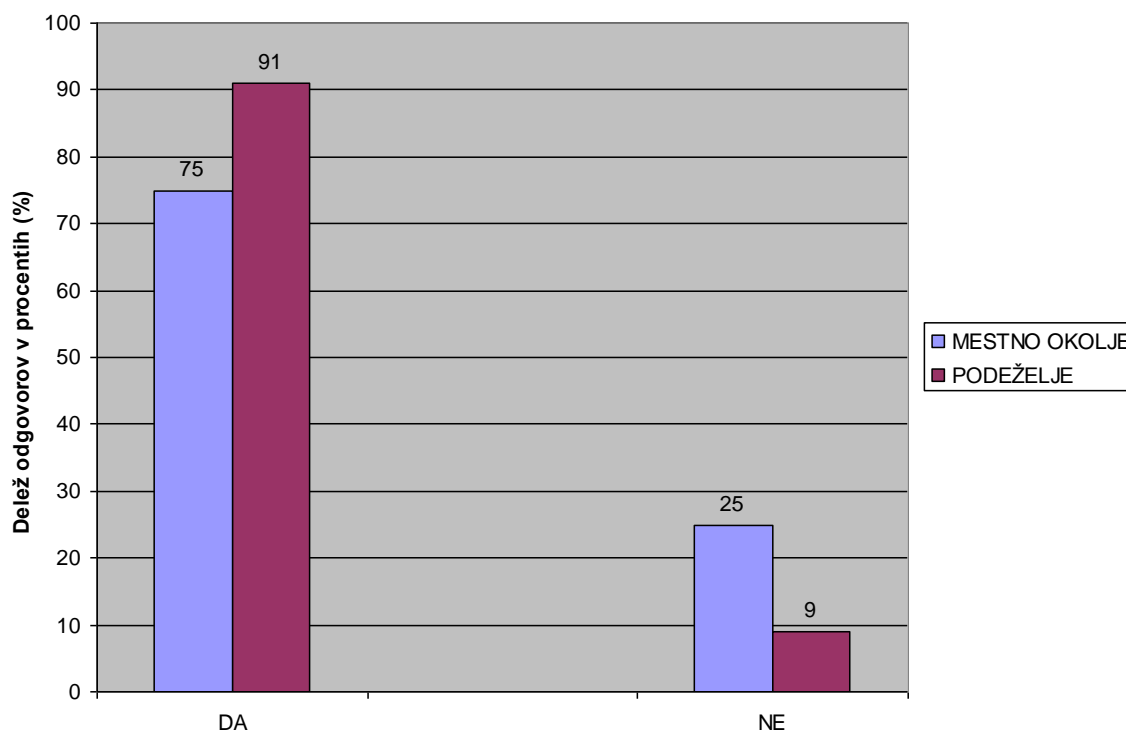

Graf 2: Delež anketiranih učencev posameznega razreda iz OŠ Nazarje

Iz osnovne šole Nazarje je na vprašanja ankete odgovarjalo 26 učencev 8. razreda (58%) in 19 učencev 9. razreda (42%).

2. vprašanje: Ali si že kdaj zaužil/a alkoholno pijačo?

Pri tem vprašanju naju je zanimalo, koliko učencev se je sploh že srečalo z alkoholom.

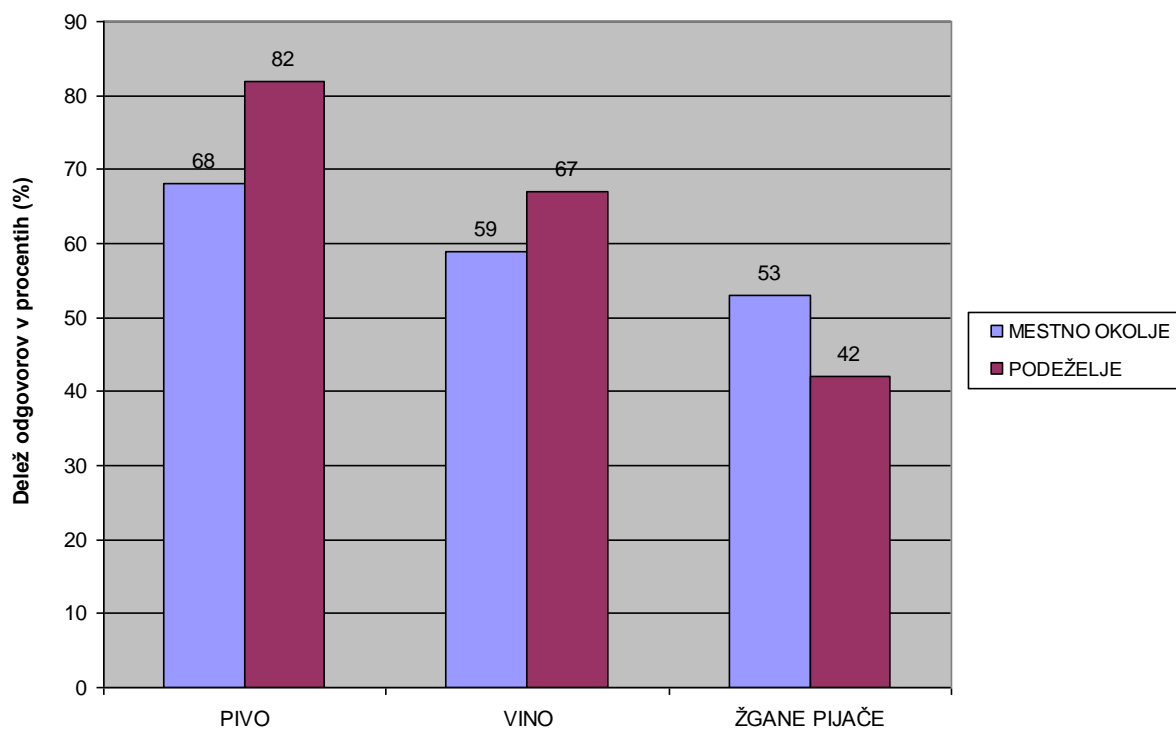
Graf 3: Delež učencev, ki je že poskusilo alkohol

Raziskava je pokazala, da je zelo veliko anketiranih učencev že poskusilo alkohol. Med mestnim in podeželskim okoljem ni večjih razlik, na mestni šoli je alkohol poskusilo tri četrtine učencev (75%), na primestni pa kar 91% učencev. Podatka sta zaskrbljujoča, saj ogromno osnovnošolcev že uživa alkohol, kljub njihovi mladosti.

Glede na rezultate anket je na obeh osnovnih šolah povprečna starost, ko so učenci prvič poskusili alkohol, 12 let, kar pa je zelo zgodaj.

Katere alkoholne pijače si že poskusil/a?

Želeli sva izvedeti katere od alkoholnih pijač so osmo in devetošolci že poskusili.

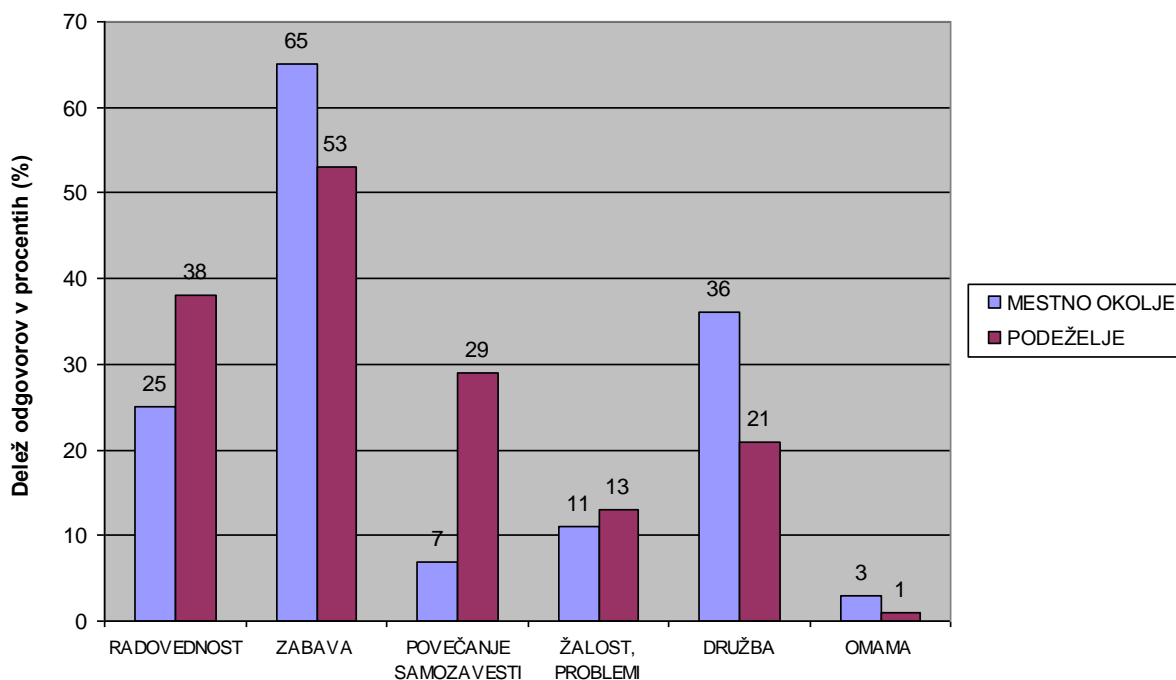

Graf 4: Delež učencev, ki je že poskusilo posamezno vrsto alkohola

Zelo veliko učencev je že poskusilo kar vse tri vrste alkohola. V obeh okoljih je najbolj priljubljeno pivo (68% in 82%), sledi vino (59% in 67%) ter žgane pijače (53% in 42%). Učenci iz obeh okolij so torej seznanjeni z zelo različnimi vrstami alkohola in so jih že poskusili.

3. vprašanje: Zakaj piješ alkoholne pijače?

Pomemben podatek je tudi, zakaj osnovnošolci sploh posežejo po alkoholu. Kateri so tisti razlogi, zaradi katerih mladi pijejo alkohol.

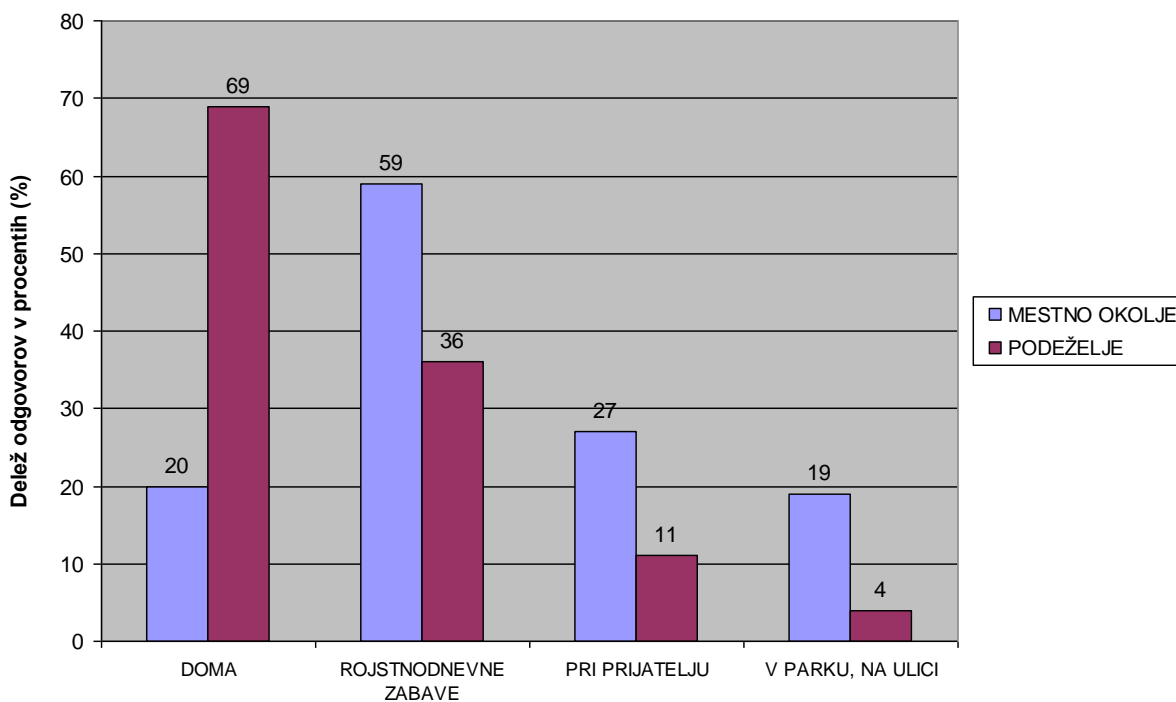
Graf 5: Razlogi zaradi katerih učenci posežejo po alkoholu

Tako v mestu, kot na podeželju je najpogostejši razlog, da osnovnošolci posežejo po alkoholu, zabava. Več kot polovica anketiranih učencev na obeh osnovnih šolah iz tega razloga pijejo alkoholne pijače (65% in 53%). V mestu je drugi najpogostejši razlog družba. Dobra tretjina anketiranih učencev (36%) pije alkohol zaradi družbe. Sledijo radovednost (25%), žalost in problemi (11%), povečanje samozavesti (7%) ter omama (3%). Na podeželju pa je drugi najpogostejši razlog, da se učenci srečujejo z alkoholom, radovednost (25%). Sledijo povečanje samozavesti (29%), družba (21%), žalost, problemi (13%) in omama (15%).

Učenci torej že v osnovni šoli pijejo alkohol, ker so mnenja, da je to zabavno, in da se vinjeni bolj zabavajo. To je zelo zmotno prepričanje, saj se ravno zaradi alkohola, zabava lahko zelo hitro sprevrže v neprijetne situacije ali celo nesreče. Poleg tega pa redno uživanje alkohola škoduje zdravju, še posebej pri mladostniku, ki odrašča, in vodi v odvisnost.

4. vprašanje: Kje se najpogosteje srečaš z alkoholom?

Zanimalo naju je tudi, kje se osnovnošolci najpogosteje srečujejo z alkoholom, ter ali obstajajo kakšne razlike med mestnim in podeželskim okoljem.

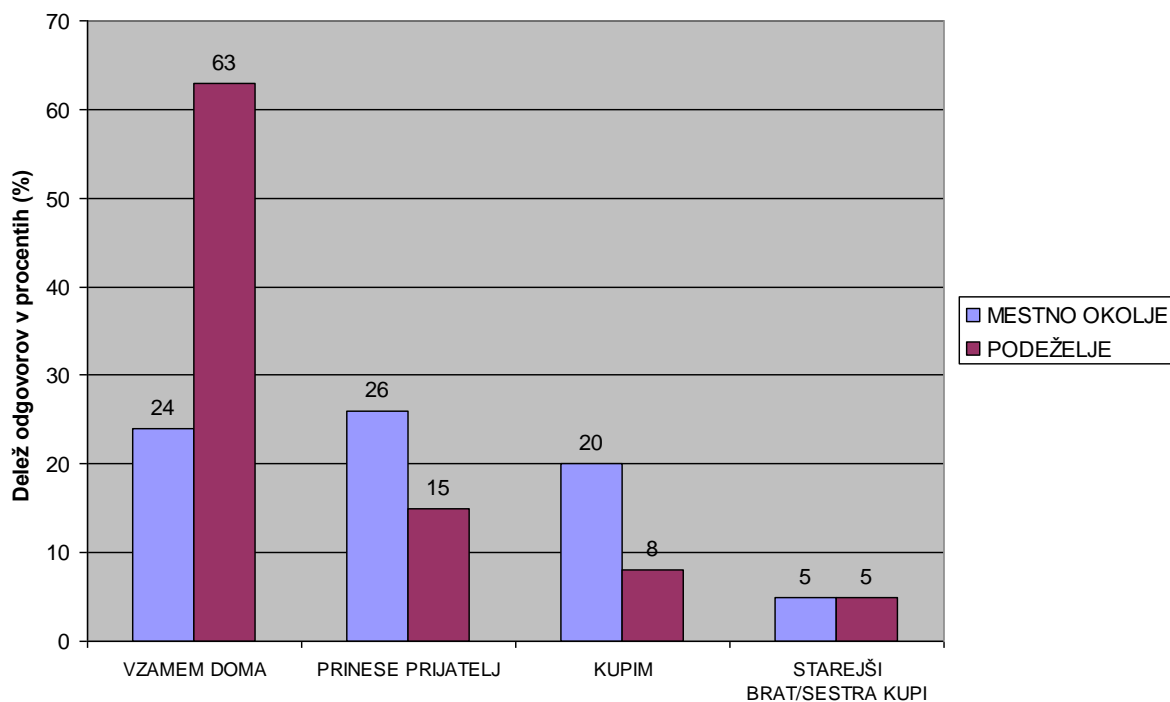

Graf 6: Kje se učenci najpogosteje srečajo z alkoholom

Pri odgovorih učencev, kje se najpogosteje srečajo z alkoholom, pa so pojavile razlike glede na okolje. Otroci, ki obiskujejo osnovno šolo v mestu, se najpogosteje srečajo z alkoholom na rojstnodnevnikih in podobnih zabavah (59%), otroci, ki obiskujejo osnovno šolo na podeželju, pa se najpogosteje srečajo z alkoholom doma (69%). V mestnem okolju sledijo potem odgovori: pri prijatelju (27%), doma (20%) in v parku, na ulici (19%). Na podeželju pa se potem slabi dve petini anketirancev (36%) srečuje z alkoholom še na zabavah, 11% pri prijatelju in 4% v parku, na ulici.

5. vprašanje: Kako prideš do alkoholnih pijač?

Zanimalo naju je tudi kako osnovnošolski otroci sploh pridejo do alkoholnih pijač, saj je prodaja le teh mladoletnikom prepovedana, doma ga pa tudi, zaradi nadzora staršev, naj ne bi mogli dobiti.

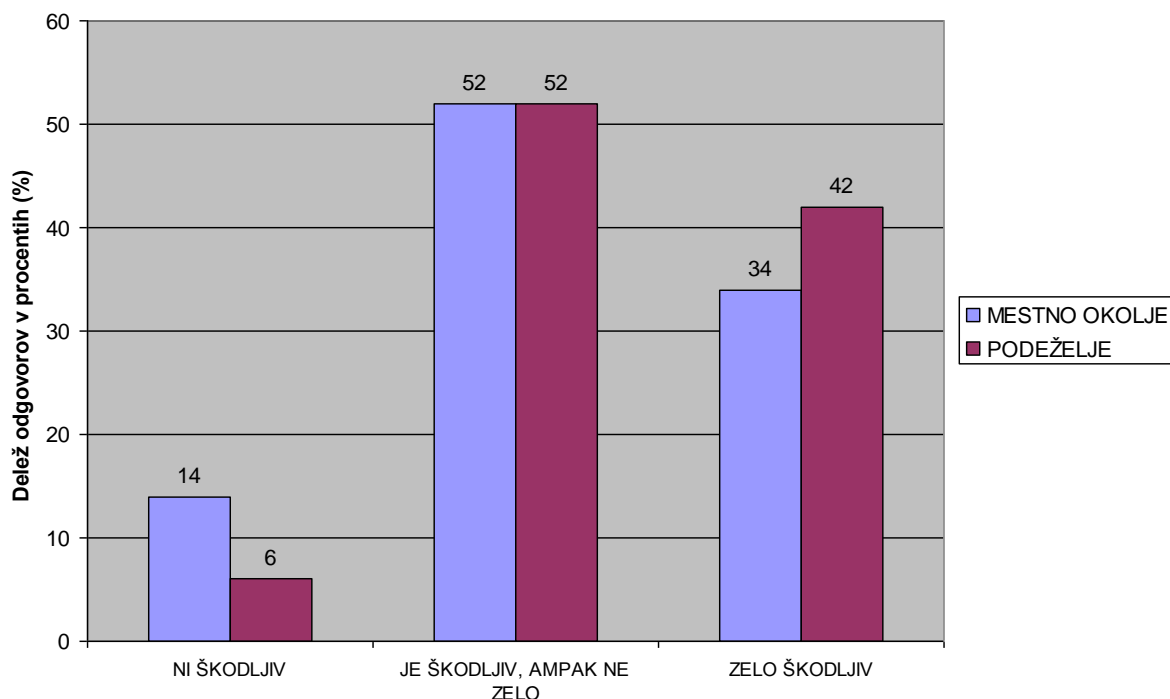

Graf 7: Kako učenci pridejo do alkohola

Rezultati anket so zopet pokazali kar velike razlike v dostopnosti do alkohola med mladostniki glede na okolje. V mestnem okolju je delež odgovorov precej enakomerno razdeljen med vse možne odgovore. Slaba četrtnina anketiranih učencev (24%) alkohol vzame doma, dobra četrtnina (26%) pride do alkohola tako, da pijačo prinese prijatelj in zopet četrtnina anketirancev pa pijačo preprosto kupi, oziroma jim jo kupi starejši brat ali sestra. Na podeželju pa deleži odgovorov niso tako enakomerno porazdeljeni, skoraj dve tretjini (63%) anketirancev je namreč odgovorilo, da do alkohola pridejo tako, da alkohol vzamejo kar doma. Ugotovili sva, da mladostniki pravzaprav preprosti pridejo do alkoholnih pijač, čeprav so le te zanje prepovedane.

6. vprašanje: Kaj meniš o škodljivosti alkohola?

Zanimalo naju je tudi, če se osnovnošolci sploh zavedajo škodljivosti alkohola, oziroma so z njo seznanjeni.

Graf 8: Mnenje učencev o škodljivosti alkohola

Pri tem vprašanju ni bilo večjih razlik med odgovori glede na okolje. Tako na mestni kot na primestni šoli, je približno polovica anketiranih učencev (52%) odgovorila, da je alkohol škodljiv, ampak ne zelo. Manj kot polovica učencev, 34% na mestni in 42% na podeželski osnovni šoli, pa je seznanjeno s podatkom, da je alkohol zelo škodljiv. Nekaj pa jih celo meni, da alkohol sploh ni škodljiv (14% in 6%). Ugotovili sva, da najini vrstniki niso dovolj seznanjeni s posledicami alkohola.

7. vprašanje: Kakšne so posledice alkohola?

To vprašanje je bilo odprtega tipa, saj naju je zanimalo, katere posledice alkohola anketiranci sploh poznajo.

Delež odgovorov je bil skoraj enak kot pri prejšnjem vprašanju. Približno polovica učencev je opisalo kratkotrajne posledice alkohola, kot so omotičnost, bruhanje, glavobol, agresivnost, nezbranost, vrtoglavica. Tretjina učencev pa je seznanjena tudi z dolgotrajnimi posledicami alkohola, kot so zasvojenost, rak, uničenje jeter, okvara možganov, smrt, nasilje. Nekateri pa posledic alkohola sploh ne poznajo. Je pa bil najbolj pogost odgovor tudi, da so posledica alkohola prometne nesreče. Torej otroci poznajo kar nekaj posledic uživanja alkohola, ki so seveda zelo slabe, ampak alkohol vseeno uživajo.

3.3 Diskusija

Rezultati najine raziskave so naju kar malo presenetili, saj se nisva zavedali, da je alkohol med najinimi vrstniki tako razširjen. Ugotovili sva, da je večina osmo in devetošolcev že poskusila alkohol.

Prva hipoteza, ki sva jo postavili, pravi, da se v mestu več osnovnošolskih otrok srečuje z alkoholom, kot na podeželju. Rezultati raziskave niso pokazali večjih razlik med okoljem, celo nekaj odstotkov več učencev iz podeželja se je že srečalo z alkoholom, kot v mestu, zato sva to hipotezo ovrgli. Ugotovili sva tudi, da je zelo veliko anketirancev, že poskusilo različne alkoholne pijače, kar pomeni, da se z alkoholom srečujejo večkrat in poskušajo različne vrste. Najbolj priljubljena alkoholna pijača pa je pivo, čeprav tudi vino in žgane pijače ne zaostajata dosti po priljubljenosti.

Druga hipoteza, ki sva jo postavili, se glasi, da večina anketirancev poseže po alkoholu zaradi družbe. Tudi to hipotezo sva ovrgli, saj so anketiranci kot najpogostejši razlog navedli zabavo. Pri tem vprašanju ni večjih razlik v odgovorih glede na okolje. Kot drugi najpogostejši razlog, so mestni učenci navedli družbo, učenci iz podeželja pa radovednost. V Sloveniji je pitje alkohola zakonsko in družbeno sprejemljivo ter del družbenega življenja ljudi, zato ga tudi otroci povezujejo z zabavo, sproščenim počutjem in družabnostjo. Mladostniki začnejo piti, tudi zato ker jih drugi spodbudijo k temu in želijo narediti vtis, biti sprejeti. V negotovem pubertetniškem obdobju, ko se poslavljajo od udobnega in varnega otroštva ter se spogledujejo z odraslostjo, pomeni sprejetost med vrstniki, potrditev njihove vrednosti, ki jo v tem negotovem času zelo potrebujejo. Zaradi tega je pomembno, da si znajo izbrati družbo s katero imajo skupne interese, ki so pozitivno in ne negativno usmerjeni – tako kot je pitje alkohola. Mlade pitje v mladostniškem obdobju osamosvajanja privlači, ker nanj pogosto gledajo kot na odraslo ali uporniško početje.

Tretja hipoteza pravi, da imajo v mestih učenci več dostopa do alkohola v gostilnah in trgovinah, medtem ko imajo mladostniki iz podeželja največ dostopa do alkohola doma. To hipotezo sva potrdili, saj je raziskava pokazala, da imajo otroci na podeželju res največ dostopa do alkohola prav doma, medtem ko ga otroci v mestu dobijo na različne načine, tako doma, kot pri prijatelju ali pa ga kupijo. Ugotovili sva, da otroci, kljub zakonskim omejitvam

(prepoved prodaje mlajšim od 18. let), brez večjih težav pridejo do alkoholnih pijač, zato pa tudi pogosteje posegajo po njem. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da zelo veliko otrok dobi alkohol prav doma, torej jih je skoraj nemogoče obvarovati pred uživanjem alkohola, če jim je tako na dosegu rok. Raziskava je pokazala tudi, da se anketiranci v mestu najpogosteje srečujejo z alkoholom na rojstnodnevnih in podobnih zabavah, medtem ko se na podeželju največ srečujejo z alkoholom prav doma.

V četrti hipotezi sva predvidevali, da se večina anketirancev zaveda, da je alkohol škodljiv. Tudi to hipotezo sva ovrgli, saj so rezultati raziskave pokazali, da več kot polovica anketirancev, na obeh šolah, meni, da je alkohol sicer škodljiv, ampak ne zelo. Tako, da se otroci dejansko sploh ne zavedajo kako resne so lahko posledice uživanja alkohola, sploh za mladostnike v fazi odraščanja.

Tudi peto hipotezo sva ovrgli, ker sva predvidevali, da so v mestih mladostniki bolj seznanjeni s posledicami alkohola, kot na podeželju. Z raziskavo pa sva ugotovili, da skoraj ni razlik v odgovorih med mestnim in podeželskim okoljem, ampak da več kot polovica anketirancev sploh ne pozna dolgotrajnih posledic uživanja alkohola. Zelo malo otrok se zaveda kako škodljiv je alkohol in najino mnenje je, da bi jih morali pogosteje osveščati o tej temi.

Rezultati ankete so naju malce presenetili, saj sva ovrgli kar nekaj hipotez. Bili sva mnenja, da je pitje alkohola med osnovnošolci v mestih bolj razširjeno kot na podeželju, ugotovili pa sva, da je celo malo bolj razširjeno na podeželju. Prav tako nisva vedeli, da je toliko anketirancev že poskusilo alkohol in da se jih več kot polovica sploh ne zaveda kakšne negativne učinke ima pitje alkohola.

4 ZAKLJUČEK

Po tej raziskovalni nalogi se nama poraja vprašanje, če v osnovni šoli sploh kdo ne poskusi alkohola. Očitno otroci že zelo zgodaj začnejo pridobivati izkušnje z uživanjem alkohola. Ob razpravljanju o vlogi alkohola v mladostnikovem življenju pa moramo gledati tudi na družbo, v kateri mladostnik živi in odrašča. Alkohol nas v naši kulturi spremlja na vsakem koraku, razlikujemo pa se v tem, kakšen odnos imamo do te opojne pijače. Starejši so vzor mladim, in mladi se učimo od starejših. Tudi kar se tiče uživanja alkoholnih pijač. Kakšen odnos bo mladostnik razvil do alkohola je v veliki meri pogojeno z vzorom, ki ga ima v krogu svojih najbližjih. Otroci staršev, odvisnih od alkohola imajo 50 % več možnosti, da tudi sami postanejo alkoholiki.

Slovenski osnovnošolci in mladostniki si zaslužijo pravi in realni pogled na razsežnost problema škodljivega pitja alkohola in odvisnosti ter kaj zanje pomeni pitje alkohola. Človeško telo potrebuje čas za svoj celostni razvoj, in mladostniki ter otroci, katerih telesni, duševni in spoznavni razvoj še vedno poteka, ga ne bi smeli prekinjati s pitjem alkohola. V zgodbi doseganja zdravega življenjskega sloga slovenskih otrok in mladostnikov pa lahko naredijo največ starši.

V življenju ni prioriteta dober žur in mrtvo pijano stanje. So druge stvari, ki so neprimerljivo pomembnejše, zabavnejše, lepše, bolj čustvene in predvsem bolj normalne kot pa to, kje bo kakšna dobra zabava, da se ga lahko napijemo. Pa z glavo na zabavo!

5 VIRI IN LITERATURA

5.1 Pisni viri

1. Čebašek-Travnik, Z. in drugi, Alkohol? Čim manj tem bolje, otroci in mladostniki pa sploh ne, Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, 1999.
2. Dogša, I. in Schmidt, I., Droge? Ne, hvala!, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1997.
3. Hudolin, V., Alkoholizem, Ljubljana: Republiški odbor RK Slovenije, 1969.
4. Kastelic, A. in Mikulan, M., Mladostnik in droga, Ljubljana: Domus, 1999.
5. Može, A., Odvisnost od alkohola, Idrija: Založba Bogataj, 2002.
6. Stergar, E. in drugi, Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino, Ljubljana: Inštitud za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2001.

5.2 Spletni viri

1. Kaj je alkohol? (<http://www.nalijem.si/vprasanja-odgovori-1/kaj-je-alkohol>) 16.11.2013
2. Kaj je alkohol? (<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2001.htm>) 7.12.2013
3. Alkoholizem (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Alkoholizem>) 7.12.2013
4. Vpliv alkohola na človeka (<http://www.nalijem.si/o-alkoholu/vpliv-alkohola-na-cloveka>) 22.1.2014
5. Splošno o alkoholu (<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2006.htm>) 12.1.2014
6. Evropski mladinski portal (http://europa.eu/youth/si/article/poro%C4%8Dilo-eu-o-mladih-mladi-zdravje_sl) 12.2.2014
7. Uradni list (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200315&stevilka=589>) 11.12.20

8. Splošno o alkoholu
(<http://www.zdravjevsoli.si/alkohol/splosno%20o%20alkoholu%2004.htm>) 7.12.2013

5.3 Viri slik

1. Alkohol (28.2.2014)
<http://www.ne-droga.org/o-drogama/alkohol>
2. Posledice alkohola (1.3.2014)
<http://www.mojedete.rs/2539-Alkohol-ostavlja-trajne-posledice-na-mozak-tinejdzera.html>
3. Alkohol med mladimi (20.2.2014)
<http://www.jatrgovac.com/2010/11/istrazivanje-maloljetnici-sve-ranije-pocinju-s-konzumacijom-alkohola/>
4. Standardne enote količine alkohola
<http://www.nalijem.si/o-alkoholu/merica/view>

6 PRILOGA – anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK – ALKOHOL V OSNOVNI ŠOLI

Pozdravljen/a!

Sva Živa Teršek in Marina Tepež, učenki 8. razreda in delava raziskovalno nalogo na temo Alkohol v osnovni šoli. Prosiva te, če odgovoriš na spodnja vprašanja. Vprašalnik je anonimen, zato odgovarjaj iskreno. Hvala.

Spol: M   Ž

Razred: _____

1. V katero okolje bi uvrstil šolo katero obiskuješ?
- a) Mestno
  - b) Podeželsko

2. Ali si že kdaj zaužil/a alkoholno pijačo?
- a) da
  - b) ne

Če si na vprašanje odgovoril/a z da:

Kdaj si prvič zaužil/a alkoholno pijačo? _____

Katere alkoholne pijače si že poskusil?

- a) pivo
- b) vino
- c) žgane pijače
- d) drugo: _____

Zakaj piješ alkoholne pijače?

- a) zaradi zabave
- b) zaradi boljšega počutja
- c) da si povečam samozavest
- d) zaradi družbe
- e) brez vzroka
- f) ne pijem

4. Kje se najpogosteje srečaš z alkoholom?

- a) doma
- b) na rojstno dnevni in podobnih zabavah
- c) v parku s prijatelji
- d) drugje: _____

5. Kako prideš do alkoholnih pijač?

- a) ga vzamem doma
- b) ga prinese prijatelj
- c) ga kupim v gostilni ali trgovini
- d) prosim starejšega brata/sestro da mi ga kupi
- e) drugo: _____

6. Kaj meniš o škodljivosti alkohola?

- a) ni škodljiv
- b) je škodljiv, ampak ne zelo
- c) je zelo škodljiv

7. Kakšne so posledice alkohola?
